

LONGIN JAN OKOŃ

ur. 1927; Świerszczów

Miejsce i czas wydarzeń	Chełm, II wojna światowa
Słowa kluczowe	Sowieci, okupacja sowiecka, Żydzi współpracujący z ZSRR

Część Żydów zachowała się w stosunku do Polaków niewłaściwie

Część Żydów zachowała się w stosunku do Polaków niewłaściwie. Zorganizowali od razu tak zwaną milicję. Czerwone opaski na ramionach. To była milicja porządkowa. [Pod zarządem sowieckim] oczywiście. Za ich pozwoleniem i za ich aprobatą. Mój brat Tadeusz wracał akurat w tym czasie do domu. Na ulicy Obłońskiej była w tym czasie przed wojną i jeszcze po wojnie jakiś czas łaźnia miejska. Bo w Chełmie nie było łazienek, tak jak to jest dzisiaj. Była łaźnia miejska. I społeczeństwo mogło się kąpać w ciągu całego tygodnia. Za drobną opłatą po prostu w łaźni się kąpali. Łaźnia była na ulicy Obłońskiej, a Brat wracał z wojny, i szedł ulicą Obłońską właśnie. A kąpali się oficerowie sowieccy w tej łaźni. Była taka studnia na wielką korbę, trzeba było pompować wodę do kotłów. To była ręczna studnia. No i jak mój brat zbliżył się do tej studni, to zatrzymał go milicjant z czerwoną opaską - „Chodź tutaj, chodź. Będziesz kręcił wodę” Mój brat patrzy -no i poznaje kolegę z ławy szkolnej. Jeszcze ze szkoły powszechnej. No i mówi: „Słuchaj, nogi mam sparzone, parę dni nie jadłem nic oprócz marchwi wygrzebanej na ogrodach. Puść mnie, bo już niedaleko mam do domu” - „Kręć, bo oficerowie sowieccy się kąpią, wodę musisz nakręcić” Mój brat mówi: „Słuchaj, może ktoś inny będzie kręcił” - „Ty nie gadaj, tylko kręć” I co miał brat robić. Opaska czerwona, karabin na ramieniu. No więc zaczął kręcić. Po jakimś czasie, około godziny kręcił, idzie, jakiś cywil ulicą. Zwraca się do niego, mówi: „Słuchaj, tam ktoś idzie, jakiś mężczyzna. To zwolnij mnie, niech on sobie pokręci” - „Ty się nie odzywaj. Już po waszej Polsce. Kręć” I mój brat kręcił, że ręce mu mdlały. Aż się wykąpali ci oficerowie. I dopiero go puścił.

Komendant wojskowy jak objął rządy w mieście, to przecież delegacja Żydów przyszła do niego i ofiarowała mu współpracę. Mówi się dzisiaj, że to byli komuniści, Żydzi-komuniści. Możliwe, że to byli ludzie o poglądach takich, może nie komunistycznych, ale może socjalistycznych. Za czasów Stalina to był nie socjalizm, tylko stalinizm.

Data i miejsce nagrania	2015-07-24, Chełm
Rozmawiał/a	Marek Nawrotowicz
Redakcja	Piotr Lasota
Prawa	Copyright © Ośrodek "Brama Grodzka - Teatr NN"